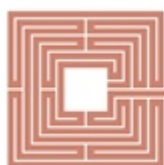

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Autonomie sportovních organizací. Skutečně?

Odbornou veřejností je dlouhodobě považováno za samozřejmé, že sportovní organizace požívají značné míry autonomie, která je projevem práva na svobodné sdružování[1]. Jak se ale ve skutečnosti snáší stará pravda s novou dobou?

CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o.

ADVOKÁTNÍ KANCELÁŘ

Úvod do problematiky

Obsah pojmu autonomie, odvozeného z řeckých slov autos (= vlastní) a nomos (= zákon), překládaného jako samosprávnost či samostatnost, mnohé napovídá: je vlastně oprávněním k tvorbě vlastních předpisů a pravidel, a s tím spojené regulaci určitého odvětví nezávisle na vůli třetích subjektů, bez rozdílu jejich postavení. Nutno dodat, že se nejedná o oprávnění absolutní povahy[2].

Sportovní asociace se tedy považují za nezávislé, samostatné[3]. Autonomie by proto měla být jedním z jejich určujících atributů. Je otázkou, zda tomu tak ve skutečnosti (stále) je, a případně v jaké míře? Jaký vývoj lze očekávat? S cílem zodpovězení zmíněných otázek se po stručném popisu organizační struktury seznámíme s aplikovatelnou právní úpravou a vývojovými trendy, včetně rozhodovací praxe národních a evropských soudů.

Sportovní organizace

Sportovní organizace jsou subjekty rozličných právních forem. Společné mají to, že jsou „složenými organizacemi s členstvím druhých organizací zapojených do sportu, přičemž kontrolují uspořádání jeho určitého elementu nebo jeho komerční využití“[4]. Hierarchicky jsou uspořádány do pyramidové struktury[5]. V praxi to znamená, že sportovní kluby jsou členy národní organizace, která je v rámci daného sportu členem organizací nadnárodních. Zastřešující organizace přitom působí např. jako garant jednotnosti pravidel. Členské organizace se dobrovolně podřizují pravidlům svých mateřských organizací, včetně sankcí za jejich porušení či rozhodovací pravomoci asociáčních orgánů.

Legislativní rámec

Veškerá činnost sportovních organizací, stejně jako požadavky na jejich autonomii, musí být v souladu s platnými právními normami. Právní úprava související se sportem je v ČR stabilně strohá, což platí i pro úpravu autonomie sportovních organizací. Vycházet lze obecně především z LZPS[6], v jejímž čl. 20 odst. 3 je obsažen tzv. princip spolkové autonomie, a dále ze zákona o sdružování občanů[7], podle něhož mohou do postavení a činnosti sdružení státní orgány zasahovat jen v mezích zákona. Jedním z těchto případů je možnost člena požádat soud o určení, zda je rozhodnutí orgánů občanského sdružení v souladu s jeho stanovami a zákonem[8].

Rekodifikace soukromého práva[9], kromě přeměny pojmu „občanské sdružení“ na „spolek“, přináší obměnu právě v přezkoumatelnosti rozhodnutí orgánu spolku – soud neplatnost rozhodnutí nově nevysloví, došlo-li k porušení zákona nebo stanov, aniž to mělo závažné právní následky, a je-li to v zájmu spolku hodném právní ochrany, nebo bylo-li by tím podstatně zasaženo do práva třetí osoby nabytého v dobré víře[10].

Taktéž Evropská unie vyprodukovala mnoho dokumentů a zpráv, které se oblasti sportu v určitém měřítku dotýkají. Až do nedávné doby však nebylo možné mluvit o jakémkoliv právní síle. Tak tomu bylo například v tzv. Bílé knize o sportu, jejímž prostřednictvím Evropská komise v roce 2007 připustila vzrůstající význam sportu v oblastech sociálních či ekonomických. Podobných zmínek a deklarácí byla v posledním desetiletí vydána celá řada.

Výraznější změnu v popsaném přístupu přinesla až Smlouva o fungování Evropské unie. V jejím článku 165, odst. 1 je stanoveno, že *„Unie přispívá k podpoře evropských hledisek sportu s přihlédnutím k jeho zvláštní povaze, jeho strukturám založeným na dobrovolné činnosti a jeho společenské a výchovné funkci“*. Stále však hovoříme spíše o „kategorii soft-law“[11], neboť se jedná o kompetence doplňkového charakteru. Přesto se jedná o zmínku podstatnou, která se, jak bude dále vysvětleno, na tvorbě hranic autonomie sportovních organizací podílí.

Zásahy do autonomie sportovních organizací v praxi

Za tvůrce trendů v dané oblasti je totiž možné považovat orgány Evropské unie, především Soudní dvůr EU (resp. dříve Evropský soudní dvůr). Ten rozhoduje o otázkách ze sportovního sektoru již od 80. let minulého století[12], nicméně až z posledních desetiletí jeho činnosti přicházejí rozhodnutí, která do této oblasti začala výrazněji zasahovat. Není však možné opomenout ani české soudy, a to zejména proto, že rozhodují o odlišných záležitostech, jejichž význam z hlediska řešené problematiky nelze podceňovat.

Rozhodovací praxe českých soudů související se sportovními organizacemi je, co se týče zásahů do jejich autonomie, pod taktovkou Nejvyššího soudu ČR konstantně zdrženlivá. Nejvyšší soud již konstatoval, že možnost soudního přezkumu rozhodnutí orgánů občanského sdružení je třeba *„vykládat zužujícím (restriktivním) způsobem“*[13]. V témže rozhodnutí byl vysloven názor, že by byl pravidelný přezkum všech rozhodnutí orgánů občanských sdružení z pohledu výše zmíněného ustanovení LZPS protiústavní, přičemž argumentoval mimo jiné dobrovolností sdružení či smluvní autonomií členské základny. Nejvyšší soud nicméně uznal přezkum rozhodnutí orgánů sdružení jako nutný, a to s cílem ochrany před *„svévolným rozhodováním“*[14], a tím i porušování práv dotčených subjektů. Poměrně jasně však bylo soudem zdůrazněno, že *„princip spolkové autonomie velí soudu nezasahovat do činnosti občanských sdružení jakýmkoliv jiným způsobem, než výslovně dovoluje zákon“*[15].

Na rozdíl od soudní praxe v ČR Evropský soudní dvůr zásahy do oblasti sportu nešetřil. V jistém smyslu přelomovým se stal již výše zmíněný rozsudek Walrave, v němž ESD poprvé dospěl k závěru, že sport je *„předmětem komunitárního práva, pouze pokud má povahu ekonomické aktivity ve smyslu čl. 2 Smlouvy o ES“*. Přitom zmínil, že existují pravidla s *„čistě sportovním zájmem“*[16], která nemají ekonomickou povahu a jako taková leží mimo dosah Smlouvy o ES. Na uvedený rozsudek navázalo rozhodnutí v kauze *Bosman*, jímž bylo konstatováno porušení pravidel volného pohybu, a to omezeními v někdejší transferovém systému UEFA. ESD v tomto rozhodnutí nicméně uznal význam sportovních aktivit a specifickou povahu sportu, v souvislosti s čímž vytvořil svého druhu *„test proporcionality“* mezi posuzovanými sportovními pravidly, jejich vlivem na zachování zmiňované specifičnosti sportu a sledovaným cílem. Podobný přístup byl ze strany ESD dodržován i později – například v případě *Lehtonen*[17] konstatoval, že pravidla basketbalové federace rozlišující mezi občany a neobčany EU překračují to, co je nutné k dosažení sledovaného cíle[18].

V obdobném duchu se nese taktéž rozhodnutí ve věci *Bernard*[19], v němž soud připustil, že přestupové kompenzace mohou být překážkou volného pohybu, kterou by nicméně bylo možné ospravedlnit zvláštní povahou sportu. V daném případě se tak dle jeho názoru nestalo, neboť se jedná o pravidla, která „*nejsou nezbytná k zajištění naplnění uvedeného cíle*“[20].

V zájmu objektivitě však nelze nezmínit, že ESD nerozhodoval vždy v neprospěch sportovních organizací. To je případ rozhodnutí *Deliege*[21], v němž bylo posvěceno omezení počtu sportovců, kteří se kvalifikují do mezinárodní soutěže v judu.

Závěr

Právní úprava dopadající na sportovní organizace řeší jejich autonomii velmi okrajově. Reálným tvůrcem pravidel jsou proto národní i nadnárodní soudy, jejichž průběžnou činností vznikly mantinely, které autonomii oboustranně ohraničují.

Zatímco judikatura ESD vytvořila limity autonomie sportovních organizací zabraňující jejímu příliš extenzivnímu chápání, včetně měřítka určujícího hraniční okamžik k jejímu omezení zákonným způsobem, české soudy opačně přicházejí spíše s ochranou autonomie vůči vnějším zásahům.

V samém závěru je tedy možné říci, že rozsah autonomie sportovních organizací je spíše zužován, čemuž nasvědčuje samotný fakt, že je soudními orgány postupně vymezován. Jedná se taktéž o projev upřednostnění jiných zásad (např. volného pohybu osob), a to především na nadnárodní úrovni. Na druhou stranu se stala nespornou specifická povaha sportu a jeho významná společenská role, což je dobrá zpráva, která by mohla být garantem zachování potřebné míry autonomie sportovních organizací v klíčových otázkách do budoucna.

Mgr. Vít Kučera,
advokátní koncipient

[CÍSAŘ, ČEŠKA, SMUTNÝ s.r.o.](#)

Hvězdova 1716/2b
140 78 Praha 4

Tel.: +420 224 827 884
Fax: +420 224 827 879
e-mail: ak@akccs.cz

-----
autor je členem Legislativní rady FAČR, Sboru rozhodců FAČR a Mezinárodní asociace sportovního práva (IASL)

[1] Srov. například čl. 20 ústavního zákona č. [2/1993](#) Sb., Listina základních práv a svobod, § 1 zákona č. [83/1990](#) Sb., o sdružování občanů či čl. 12 Listiny základních práv Evropské unie.

[2] Určitým omezením je např. obecná povinnost dodržovat platnou právní úpravu nebo možnost zásahu státních orgánů v mezích zákona.

[3] Srov. např. Olympijskou chartu - zejména základní principy olympismu, čl. 13 odst. 1 písm. i) Stanov Mezinárodní fotbalové federace - FIFA nebo čl. 1 odst. 3 Stanov Českého svazu ledního hokeje - ČSLH.

- [4] LEWIS, A., TAYLOR, J. Sport: Law and Practice. Tottel Publishing Ltd.: West Sussex, 2010. 2nd ed. s. 100. ISBN: 978-1-84766-066-4.
- [5] Srov. Zprávu o Evropském modelu sportu (European Model of Sport) Evropské komise z roku 2008.
- [6] Např. čl. 20 ústavního zákona č. [2/1993](#) Sb., Listina základních práv a svobod (dále jen „LZPS“).
- [7] Zejména § 1 odst. 2 a § 2 odst. 3 zákona č. [83/1990](#) Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.
- [8] Srov. ust. § 15 odst. 1 zákona č. [83/1990](#) Sb., o sdružování občanů, ve znění pozdějších předpisů.
- [9] Především zákon č. [89/2012](#) Sb., občanský zákoník (dále jen „NOZ“).
- [10] Srov. ust. § 260 NOZ.
- [11] Srov. GARDINER, S., O'LEARY, J., WELCH, R., BOYES, S., NAIDOO, U. Sports law. Routledge: London, 2012. 4th edition. s. 205. ISBN: 978-0-415-59183-6.
- [12] Např. rozsudek ESD C-36/74 Walrave and Koch v. Union Cycliste Internationale, ECR 1974.
- [13] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, spis. zn. 28 Cdo 2304/2011.
- [14] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, spis. zn. 28 Cdo 4380/2011.
- [15] Rozsudek Nejvyššího soudu ČR, spis. zn. 28 Cdo 1618/2006.
- [16] Odst. 8 rozhodnutí Walrave.
- [17] Rozsudek ESD C-176/96 Lehtonen v. FRSB.
- [18] Srov. odst. 104 rozhodnutí Bosman.
- [19] Rozsudek ESD C-325/08 Olympique Lyonnais v Bernard and Newcastle United FC.
- [20] Ods. 50 rozhodnutí Bernard. Dále srovnej odstavce 46– 49 téhož.
- [21] Rozsudek ESD C-51/96 Christian Deliège v Ligue francophone de judo et disciplines associées ASBL.

© EPRAVO.CZ - Sbíрка zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [DEAL MONITOR](#)
- [Vybrané otázky poskytování zdravotních služeb na dálku](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [„Za každou kauzou je živý příběh“](#)
- [Ombudsman na Maltě - základní parametry a role. A v čem bychom se mohli poučit i my v Česku?](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [Rozhovor s JUDr. Veronikou Janoušek Rudolfovou, samostatnou advokátkou specializující se na sportovní právo](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)
- [DEAL MONITOR](#)